

Bilaga 03

Förskolerapport 2020

U n d e r l ä g g s t k i o l l e r f a p p o r t 20
S ö d e r m a l m s s t a d s d e l s n ä m n d

Innehållsförteckning

Underlag till förskolerapport	3
Organisation	3
Kvalitetsarbets genomförande.....	3
Strukturella förutsättningar.....	5
Förskoleundersökning	6
Tillgång till förskola.....	8
Personalens utbildningsnivå och kompetensförsörjning	8
Insatser för att höja personalens språkliga kompetens	9
Insatser för att stärka barns språkutveckling	9
Förbättringar i personalens arbetsituation.....	9
Förslag till kommunfullmäktige för kommande budgetår.....	11

Underlag till förskolerapport

Organisation

Förskoleverksamheten består av fem förskoleområden där det ingår 15 förskoleenheter, 47 förskolor och sex öppna förskolor. Varje förskoleområde leds av en rektor som till sin hjälp har en administratör och en ledningsgrupp bestående av biträdande rektorer. Rektor har bland annat det övergripande pedagogiska ansvaret. De biträdande rektorerna leder förskoleenheten och har fullt personalansvar.

Central ledningsgrupp som består av avdelningschef/skolchef, rektorer, enhetschef för stödenheten och enhetschef för utvecklingsenheten har det övergripande strategiska ansvaret för Södermalms kommunala förskolor. Utvidgad ledningsgrupp består av avdelningschef/skolchef, rektorer, biträdande rektorer, enhetschef för parklekarna, enhetschef för stödenheten och enhetschef för utvecklingsenheten. Syftet med den utvidgade ledningsgruppen är att i samarbete utveckla verksamheten till likvärdig och med hög kvalitet.

Inom förskoleavdelningen finns det en utvecklingsenhet och en stödenhet. Utvecklingsenheten stöder förskolorna i pedagogiska frågor och stödenheten i specialpedagogiska frågor. Inom utvecklingsenheten finns det verksamhetsutvecklare, pedagogiska utvecklare och handläggare för kö- och placering. Stödenheten handleder de arbetslag som får verksamhetsstöd och inom stödenheten finns det förskolepsykolog, socionom, specialpedagog och förskollärare. Det finns ett nära samarbete mellan stödenhet och utvecklingsenhet.

De två kommunövergripande specialförskolorna på Södermalm, Bamse förskola för barn med språkstörning och Reimers specialförskola för barn med funktionsnedsättning, tar emot barn från hela staden. För att kunna söka plats på Bamse förskola för barn med språkstörning krävs en remiss från Region Stockholm. Förvaltningen har en överenskommelse med Region Stockholm där krav ställs för högst antal inskrivna barn vilket innebär att antalet platser är konstant och inte kan anpassas utifrån efterfrågan. Det är en stor efterfrågan till dessa två förskolor med fler sökanden än platser.

De barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd har fått det i verksamheten. Det har genomförts ett utvecklingsarbete för att säkra att rätt stöd sätts in för barn i behov av särskilt stöd. En del av detta arbete är att det i ett tidigt stadium sätts in handledning av stödenhetens psykolog eller specialpedagoger innan ett arbetslag ansöker om ett individuellt verksamhetsstöd för barnet. Ett utvecklingsarbete för att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn pågår, barnhälsomöte. Syftet är att öka respektive förskoleområdes ledningsgrupps och arbetslagens kompetens för att ge rätt förutsättningar i verksamheten.

Föräldrautbildningen ABC har erbjudits till föräldrar med barn i åldrarna 3-12 år i begränsad omfattning med anledning av pandemin. Alla förskoleområden har en till två utbildade ABC-ledare och när utbildningssatsningen är klar ska det vara minst två ABC-ledare per område.

Kvalitetsarbetes genomförande

Förskolorna har ett systematiskt kvalitetsarbete som består av planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen. De krav, mål och riktlinjer som ska följas upp under verksamhetsåret och utvärderas tas med i förskoleområdenas och stadsdelsnämndens

verksamhetsplaner. Stadsdelsnämnden och förskoleområdena har indikatorer som mäter mål och läroplanens målområden. Det finns även aktiviteter knuta till nämndmålen som stödjer uppfyllandet. En analys genomförs av måluppfyllelsen på förskolornivå och stadsdelsnämndnivå. Central ledningsgrupp följer upp de nationella målen och fattar beslut om utvecklingsarbetet.

Förskoleavdelningen har ett gemensamt beslutat pedagogiskt år som alla förskoleområden, förskoleenheter, förskolor och arbetslag ska följa.

Förskoleområdenas planering för verksamhetsutveckling utgår från det pedagogiska året och arbetslagens pedagogiska dokumentation i Skolplattformens modul planering och bedömning. Det pedagogiska arbetet följer en struktur med en projektuppstart och tre kvalitativa uppföljningsperioder under läsåret. Varje uppföljningsperiod innehåller uppföljning av undervisningen med analys av och planering framåt. Den första planeringen har fokus på uppstarten av årets arbete, den andra och tredje uppföljningen om att stämma av och revidera planeringen och den fjärde uppföljningen sammanställs och analyserar årets resultat på olika nivåer.

Ekonomiuppföljningar genomförs en gång i månaden för förskoleområdet. Budget sammankopplas med de strukturella förutsättningarna och uppfyllandet av de nationella målen. Resultatdialoger har genomförts tillsammans med rektorer och förvaltningsledningen. Dialoger med fokus på kvalitet i förskolan har genomförts med alla förskoleområden.

För att säkra att barn i behov av särskilt stöd får det stöd som de behöver har rektorer, biträdande rektorer och rektor för stödenheten kontinuerliga möten för att följa upp om verksamhetsstödet ger resultat och om ytterligare stöd behöver sättas in.

De olika formerna av dialog har bidragit till att skillnader mellan förskoleområden, förskoleenheter och förskolor har synliggjorts. Förskoleområden har som uppgift att bygga sin organisation för området så att den stödjer en likvärdig förskola med hög kvalitet. Alla förskolor inom förvaltningen ska följa de pedagogiska ställningstagandena som är framtagna för Södermalms kommunala förskolor med sig när de planerar sin verksamhet. De pedagogiska ställningstagandena är ett tillägg av den nationella styrningen och det pedagogiska utvecklingsarbetet. De förskolor som aktivt använder de pedagogiska ställningstagandena har en mer likvärdig och materialrik pedagogisk miljö.

De digitala verktygen har underlättat arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet och fler medarbetare har möjlighet att ge sin bild av utbildningen och undervisningen. Detta har lett till en ökad känsla av delaktighet och involvering. Det digitala arbetsättet planering och bedömning behöver utvecklas ytterligare för att bli ännu mer effektivt och vara till större nytta för uppföljning, analys och utveckling.

Likabehandlingsarbetet har fortgått och utvärderats av respektive förskola. Varje förskola har tagit fram åtgärdsförslag för att säkra likabehandlingsarbetet och implementerat dessa i verksamheten. I januari år 2021 kommer åtgärdena för år 2020 att följas upp och revideras.

Varje förskola hanterar sina synpunkter och klagomål. I de ordinarie uppföljningarna T1, T2 och VB redovisar förskoleområdena synpunkter och klagomål som har kommit in samt om det behövt vidtagits några åtgärder. Det är sammanlagt åtta diarieförda synpunkter och klagomål som kommit in till stadsdelsnämnden.

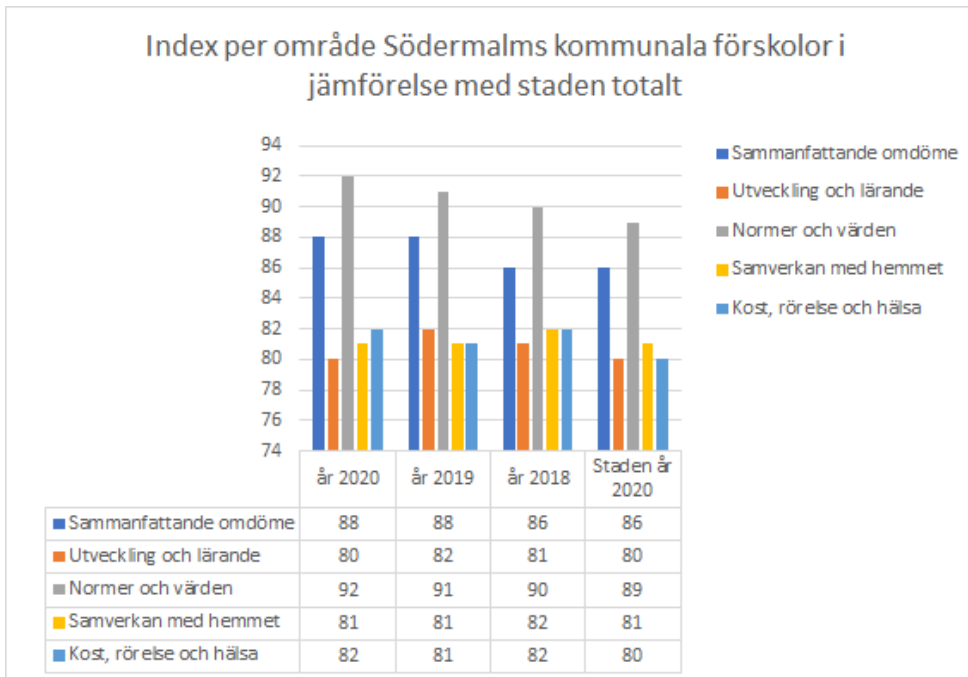
Prioriterade kommande utvecklingsområden

- Strategier för att ha legitimerade förskollärare för undervisningen
- Konkreta handlingar för att sänka sjukfrånvaron
- Fortsätta utveckla det närvarande ledarskapet
- Omsätta handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare
- Medveten digitalkompetens
- Fortsätta arbetet med likvärdig förskola med hög kvalitet

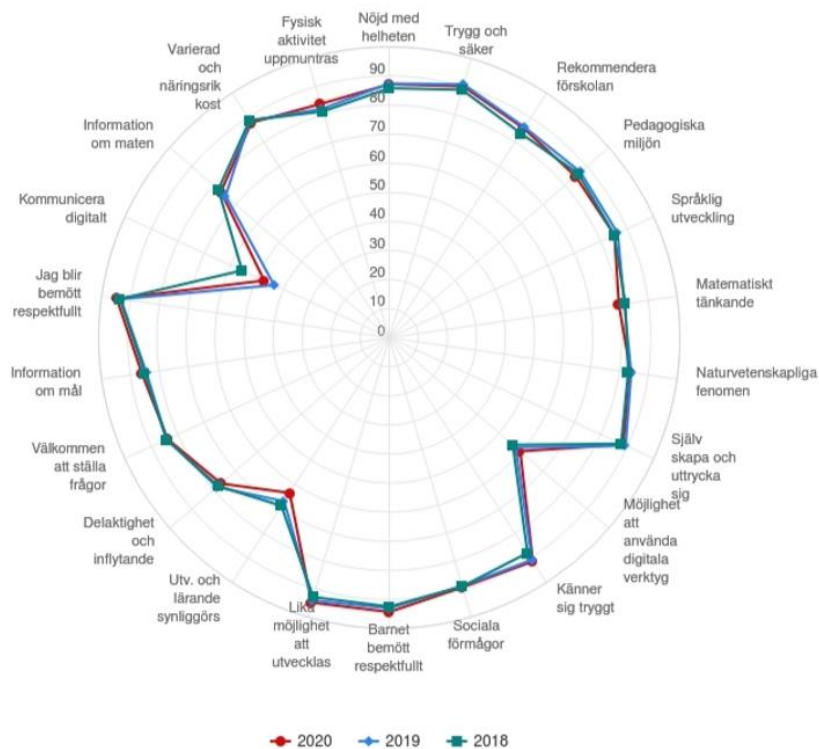
Strukturella förutsättningar

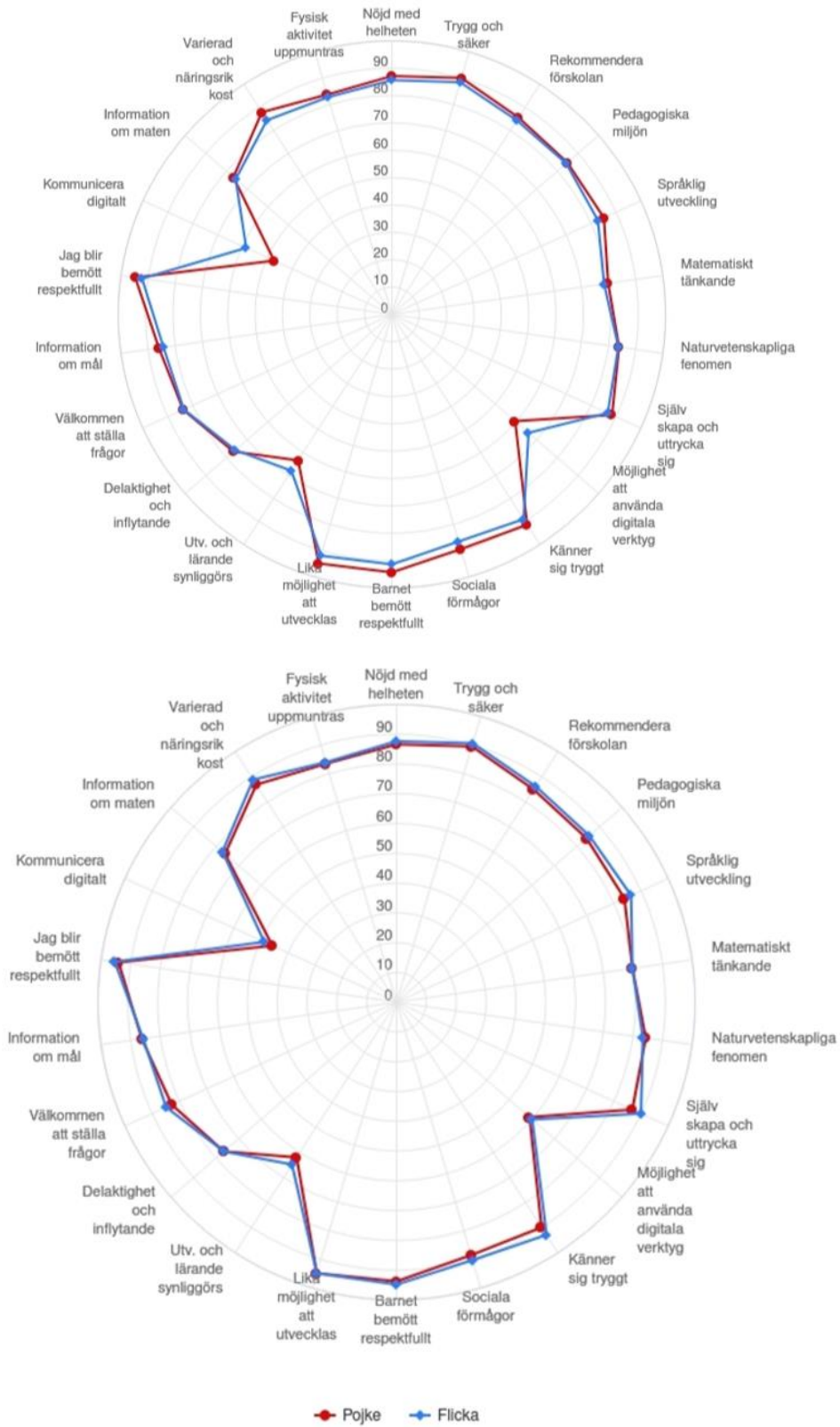
	2020	2019	2018
Antal inskrivna barn i kommunal förskola	2641	2772	2904
Barn per personal/årsarbetare, med resurspersoner	4,7	5,0	4,9
Barn per personal/årsarbetare, utan resurspersoner	5,4	5,5	5,4
Barn per grupp i genomsnitt totalt	14,1	12,7	12,3
Barn per grupp i genomsnitt yngre barn	12,6	11,9	Nytt mått år 2019
Barn per grupp i genomsnitt äldre barn	16,2	14,1	Nytt mått år 2019
Andel legitimerade förskollärare (räknat på årsarbetare med förskollärarlegitimation) som är i tjänst den 15 oktober. OBS! Läs anvisning ang. vilka som ska räknas med.	36,2%	32,7%	Nytt mått år 2019
Antal anställda som förskollärare	230	Nytt mått år 2020	
Antal anställda som förskollärare som saknar legitimation	17	Nytt mått år 2020	
Antal avdelningar som saknar legitimerad förskollärare som kontinuerligt undervisar barnen	16	35	Nytt mått år 2019
Antal avdelningar med fler än en legitimerad förskollärare	21	Nytt mått år 2020	
Andel anställda som saknar svensk examen från pedagogisk högskoleutbildning eller gymnasial utbildning för arbete med barn	10%	Nytt mått år 2020	

Förskoleundersökning

Södermalm Kommunala Vårnadshavare Förskola (1922 svar, 70%)

Förskoleundersökningen år 2020 visar bra värden för de kommunala förskolorna inom Södermalms stadsdelsområde. Som helhet är 87 procent av vårdnadshavarna nöjda med barnets förskola. Resultaten visar att vårdnadshavarna över tid är nöjda. Mest nöjda år 2020 är vårdnadshavarna inom området normer och värden och det är ett högre resultat än i staden som helhet. Minst nöjda är vårdnadshavarna inom området utveckling och lärande. Under året har förskolorna arbetat med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. De har även utvecklat kommunikationen av mål och arbetssätt i Skolplattformens modul planering och bedömning som till viss del är tillgänglig för vårdnadshavarna. Förskoleavdelningen tänker att detta kommer ge positiva effekter i hur vårdnadshavarna ser sig få information om utbildningen och undervisningen i förskolan.

Det finns en stor variation mellan förskoleområdenas resultat för indexområden.

	2020	2019	2018
Nöjd föräldrindex	87	87	86

Tillgång till förskola

Förvaltningen har en hög andel barn som är inskrivna i förskolan, cirka 96 procent. Det innebär att det till en viss del är barn som har rätt till förskolan som inte är inskrivna. I dagsläget vet inte förskoleavdelningen anledningen till detta. Förvaltningen kommer att ta fram uppgifter om vilka barn som inte är inskrivna i förskolan för att analysera anledningen till det för att se om det behövs riktade aktiviteter för att öka inskrivningsgraden.

Det är cirka 47 procent av förskolebarnen som är inskrivna i kommunal förskola och cirka 53 procent i fristående förskola. De öppna förskolorna är en ingång till föräldrarna för att få information om förskolorna inom stadsdelsområdet. De kommunala förskolorna har även tagit fram en film som visar vad som erbjuds när barnen deltar i förskolan. Filmen har publicerats på start.stockholm och används i flera sammanhang för att berätta om förskolans utbildning och undervisning. Med anledning av pandemin har de öppna föräldravisningarna inte kunnat genomföras som varit en del av inbjudna till att välja förskola. Alla förskolorna har för att kunna visa lokalerna för intresserade föräldrar tagit fram en så kallad visningsfilm som är publicerade på Hitta förskola.

Personalens utbildningsnivå och kompetensförsörjning

Förskoleavdelningen tar del av stadens satsning i kompetensutveckling för barnskötare och förskollärare. Tillsvidareanställda barnskötare utan utbildning för att arbeta med barn erbjuds utbildning och barnskötare har möjlighet att ansöka om utbildning till förskollärare.

Det har genomförts kontinuerliga uppföljningar med rektorer och biträdande rektorer för fördelningen av legitimerade förskollärare. Det finns tyvärr fortfarande ett fåtal barngrupper som inte får kontinuerlig undervisning av legitimerade förskollärare. Arbetet fortgår för att se till att alla barngrupper får kontinuerlig undervisning av legitimerade förskollärare.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Inom Södermalms förskolor har det inte uttryckts ett stort behov av att kompetensutveckling i det svenska språket. Förvaltningen kommer att se över behovet av kompetensutvecklingsinsatser i svenska språket.

Insatser för att stärka barns språkutveckling

Svenska språket

När ett barn börjar på Södermalms förskolor har förskolan en dialog med vårdnadshavarna om vilka språk som används i hemmet för att få syn på barn med flerspråkighet. Det genomförs en kartläggning över vilka språk och i vilka sammanhang språket används. Tillsammans med vårdnadshavarna har förskolan en dialog vad barnet behöver för stöd i sin språkutveckling. En gång om året sammanställs ett underlag till en språkinventering för alla förskolorna och den visar att det fem största språkgrupperna inom förskolan är engelska, spanska, arabiska, finska och persiska (farsi).

Förskolorna har generellt ett aktivt arbete med barns språkutveckling via till exempel språkstödjande digitala verktyg. En del i detta språkutvecklande arbete har varit inköp av appar. En app med en digitalbokhylla har köpts in till alla förskolor, där böcker finns översatta på många språk.

Nationella minoritetsspråk

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, samiska och meänkieli vilket innebär särskilda rättigheter för dessa grupper. Den finska förskolan erbjuder barnen utbildning och undervisning på både svenska och finska. Enligt språkinventeringen som genomfördes i oktober är det 55 barn som har finska som identitetsspråk, inga barn som har samiska eller meänkieli som identitetsspråk. Det är inte heller några barn som i språkdomänen uppger att de har jiddisch eller romani-chib som språk. Enligt stadens kösystem är det den 31 december 2020 inga barn som står i kö till förskola på samiska eller meänkieli inom stadsdelsområdet.

Information om de nationella minoriteternas rättigheter finns på Stockholms stads hemsida.

Förbättringar i personalens arbetssituation

Grundläggande förutsättningar för förskollärares och arbetslagens uppdrag att planera, följa upp och utvärdera arbetet

Det är de legitimerade förskollärarna som har ansvaret för det pedagogiska innehållet i undervisningen och att leda undervisningen så att målen och intentionerna i läroplanen uppfylls. Det finns en gemensam överenskommelse för pedagogisk utvecklingstid (PUT) för förskollärare inom förvaltningen. Syftet med denna överenskommelse är att skapa en likvärdig undervisning för alla barn i förskolan och likvärdiga förutsättningar för alla legitimerade förskollärare. Barnskötarna har en dialog med biträdande rektor om vilka förutsättningar som de behöver för exempelvis uppdrag som pedagogisk dokumentation. Förskolorna har även en struktur för arbetslagsmöten (ALM) där det framgår vilken tid

arbetslaget har till sitt förfogande för planering och utvärdering av undervisningen. Det finns ett gemensamt pedagogiskt årshjul för förskolorna där det finns en tydlig struktur när och vad som ska genomföras under året.

Södermalms pedagogiska ställningstaganden ligger tillsammans med läroplanen som grund för bland annat hur de pedagogiska miljöerna och den pedagogiska dokumentationen ska utvecklas.

Tydliga roller och tydligt ansvar i arbetslaget mellan förskollärare och barnskötare

Förskollärarens uppdrag och ansvar för undervisningen är tydligt och utgår från förskolans läroplan. Det finns en organisation inom förskolan som stödjer förskollärarens ansvar för undervisningen. Planerade aktiviteter för att nå detta är till exempel genom att det finns ett pedagogiskt verktyg för planering och bedömning samt PUT-överenskommelsen. Vidare behöver det vara tydligt hur och när undervisningen genomförs i förskolan. För att det ska bli tydligt behöver förskolan identifiera när och under dagen och året undervisningen sker. Barnskötarnas uppdrag är tydligt och utgår från förskolans läroplan. Barnskötarna får förutsättningar för sitt uppdrag vilket kan innebära planering för att exempelvis genomföra dokumentation och förberedelse till utvecklingssamtalen.

Respektive förskoleområde har rutiner för introduktion och mentorskap. Förskoleavdelningen har även en gemensam introduktion för alla nya medarbetare. Detta är ett område som behöver vidareutvecklas inom förskoleavdelningen.

Praktiska arbetsuppgifter för förskollärare och barnskötare utöver undervisning och arbetet i barngruppen

Södermalms förskolors organisation med förskoleområden har som ett av sina syften att effektivisera och underlätta praktiska arbetsuppgifter i förskolan. Det finns en övergripande administrativ funktion inom förskoleområdet som stödjer förskoleenheterna och förskolorna med vissa praktiska uppgifter som exempelvis beställningar. Inom varje förskola finns det även en samordnare som har ett övergripande ansvar för bland annat vikarie, schemaläggning och felanmälningar för förskolan. Det varierar inom förskoleområdena hur rutinen ser ut för anskaffning av vikarier. Inom ett par områden finns det medarbetare som anställts som fasta vikarier och det finns även exempel på upparbetade vikarielistor inom vissa enheter. Behovet av vikarier varierar under året och olyckligtvis finns det en tendens att topparna berör alla förskolor samtidigt. De fasta vikarierna och vikarielistan kan i vissa lägen inte räcka till och det kan då krävas en större insats av samordnaren för att lösa situationen. Varje förskoleområde har framtagna handlingsplaner för vad som ska göras i vilken situation när det gäller bemanning. Dessa planer är uppdelade i tre steg och används i en progression beroende på situation. Planerna inleds med A-planen för att om det förvärras övergå till B-planen och den sista planen är C-planen.

En del av arbetet som ingår är att genomföra inskolningar. I augusti och september sker de flesta inskolningar och under sommaren är det väldigt få. Under resterande delen av året sker inskolningar löpande. Det finns en gemensam rutin för inskolningar och som är ett stöd för pedagogerna. Varje inskolning och introduktion till förskolan är unik och genomförs i dialog med vårdnadshavaren. Pandemin gjorde att inskolningarna bromsades upp något under våren men har sedan kommit tillbaka till det vanliga.

Hälsofrämjande förebyggande insatser för att skapa friska arbetsplatser

Det finns tydliga och kända rutiner för hälsofrämjande och förebyggande insatser för förskolorna. Förskoleavdelningen och HR-avdelningen har ett nära samarbete i alla nivåer från övergripande till individ. Sjukfrånvaron både på lång och kort sikt följs varje månad upp med avdelningschef/skolchef, rektor och HR-konsult i syfte att minska sjukfrånvaro. Handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare stödjer detta arbete. Handlingsplanen kommer att följas upp i de ordinarie uppföljningarna med start till T2 och VB år 2021.

Förslag till kommunfullmäktige för kommande budgetår

Vidareutbildningar till barnskötare och förskollärare. Det behövs även satsningar för de medarbetare som är anställda som förskollärare men som inte har någon legitimation för förskolan.